

**DET PERFEKTE
BEDRAG**

Det Perfekte Bedrag

© Susanne Meelbye 2019

Redaktør: Rikke Stokholm Johannesen

Faglig konsulent: Kim W. Vammen

Korrektur: Erhvervskorrektur.dk

Forsidedesign: Elin Steffensen, Griffle

Forsidefoto Malmö Yllefabrik AB: Stadsarkivet - Malmö stad

Forsidefoto fra Frederiksberg Politis arkiv Sag nr. 817/1948

Avisbillede på forside fra Ekstra Bladet 20.2 1948

Privatfoto i bogen: Susanne Meelbye

ISBN: 978-87-970189-5-8

1. udgave 1. oplag

Tryk hos Toptryk Grafisk 2019

Forlaget Meelbye

Skejbyparken 143

DK-8200 Aarhus

www.forlagetmeelbye.dk

Denne udgave er beskyttet af loven om ophavsret. Kopiering må kun ske efter aftale med forfatteren. Det er tilladt at citere med kildeangivelse i anmeldelser.

SUSANNE MEELBYE

DET PERFEKTE BEDRAG

Forord

Denne bog vil blive læst og opfattet på forskellige måder, alt efter hvilken interesse man har i de to drabssager om Else Langkjær og dobbeltmordet på Peter Bangs Vej. Politimanden vil sikkert kigge kritisk på de nye oplysninger og stille spørgsmålet; hvordan kan vi bruge oplysningerne? Personer, der har interesse i dobbeltmordet på Peter Bangs Vej, måske fordi de er forskere, der har gravet i sagen lige som jeg, vil sikkert med glæde tænke; endelig noget nyt under solen. Eller det kan være læsere, der i årtier har fulgt med i opklaringen af dobbeltmordet, og som sikkert vil synes, at det er spændende og fascinerende, hvor meget man kan grave frem, hvis man er tilpas nysgerrig og stædig.

Jeg selv har ikke interesseret mig meget for dobbeltmordet på Peter Bangs Vej, fordi jeg var mere interesseret i min egen familietragedie.

Denne bog er en dokumentarisk fortælling og min vurdering af, hvad der kan være sket dengang. Den er resultatet af mine undersøgelser og baseret på enorme mængder interviews, politirapporter og billedmateriale. Nogle af kapitlerne indeholder rekonstruktioner af, hvad der kan have udspillet sig hos dem, der var impliceret i sagen, og tegner et billede af det danske samfund, sådan som det så ud lige efter 2. verdenskrig, hvor rationering, fedtemadder og mangel på klædestof var en del af hverdagen.

Der er mange ting på spil i sagen, og den har tråde langt mere vidtrækkende, end nogen i min familie har haft fantasi til at forestille sig. Ingen har tidligere gransket materialet i så omfattende omfang, så her får du det tætteste, vi kan komme på sandheden, og med helt nye afgørende spor, der dokumenterer et motiv til drabene på Else Langkjær og dobbeltmordet på Peter Bangs Vej. Jeg håber, at du bliver lige så grebet af sagens kompleksitet, som jeg blev.

Tak

Jeg vil gerne takke alle dem, der har været med til at belyse sagen. Der skal lyde en særlig tak til Kim W. Vammen, vicepolitikommisær hos Bellahøj Politi, der siden 2009 har været en uundværlig sparringspartner. Derudover vil jeg takke tidligere drabschef Ove Dahl fra Københavns Politi; Svend Ahrensbach, Rigsarkivar på Rigsarkivet København; Bolagsverket, Sverige; Riksarkivet Marieberg i Stockholm; Steen Holger Hansen, overlæge ved Retspatologisk Afdeling på Retsmedicinsk Institut i København; Kristian Linnet, professor dr.med. ved Retskemisk Afdeling på Retsmedicinsk Institut i København; Birte Pedersen, Asnæs; Kgl. Bibliotek-Aarhus; Kgl. Bibliotek Stockholm; Stadsarkivet - Malmö stad, Sverige; Dines Bogø, historiker; Jan Bøisen, arkivbetjent, samt Lars Schreiber-Pedersen, arkivar, begge Frederiksberg Kommune.

Susanne Meelbye

En ung kvindes mystiske dødsfald

I efteråret 2009 følte jeg, at tiden nu var kommet til, at jeg ville forsøge at søge aktindsigt i min moster Else Kristine Sørensen Langkjærs sag. Jeg vidste, at det kunne blive svært, fordi der kun var gået 63 år, siden hun døde, og ifølge lovgivningen er private forhold først tilgængelige efter 75 år fra en persons død. Men mit ønske var så brændende, at jeg i efteråret 2009 kontaktede Københavns Politi for at søge aktindsigt i min moster Else Kristine Sørensen Langkjærs sag. Før jeg kunne få en tilladelse, måtte jeg dog først finde ud af, hvem der havde sagen.

Jeg blev sendt rundt mellem mange forskellige afdelinger – altid med den samme besked om, at det ikke lige var vedkommendes bord, og at jeg kunne prøve at kontakte en anden afdeling.

Efter mange opkald fik jeg endelig forbindelse til en person, der ønskede at hjælpe med at finde ud af, hvem der kunne have Elses sag liggende.

Kenneth Juhl Hansen fra Bellahøj Politi fandt ud af, at sagen lå i Rigsarkivet, og han hjalp mig også med at søge aktindsigt i sagen. Desværre viste det sig, at der kun lå et notat fra Sundhedsstyrelsen med ordlyden: "Obduktionskonklusionerne er således: Dødsårsagen må herefter – som i obduktionserklæringen – antages at være blødningen under den hårde hjernehinde i forbindelse med en hjernerystelse. Muligvis kan det indtagne sovemiddel i nogen grad have været medvirkende til dødens indtræden. Det synes ikke usandsynligt, at afdøde ved at tumble omkring i påvirket og omtåget tilstand kan have pådraget sig disse læsioner, herunder de læsioner af hovedet, som man antager at være ansvarlige for den bevidstløse tilstand og dødens indtræden."

Det var alt, hvad der umiddelbart fandtes om sagen. Det var meget nedslående, for jeg vidste, at Rigsarkivet også burde ligge inde med politirapporterne.

Jeg var totalt forvirret; hvorfor lå sagen i Rigsarkivet, når det var en åben drabssag, burde den ikke ligge i bunken af uopklarede drabs-sager på Københavns Politigård?

Som pårørende gik der mange tanker igennem mit hoved; kan det virkelig være rigtigt, at der kun var gemt 1 side om min moster Elses drabssag, og hvorfor?

Når jeg lukkede øjnene, kunne jeg genkalde mig den smerte, jeg havde set i min mormors øjne, da hun fortalte om Elses død. Jeg var blot en purung teenager på 14 år, der ikke helt forstod betydningen af det, hun fortalte mig. Og jeg glemmer aldrig hendes ord: Else er blevet myrdet i København, og morderen er stadigvæk på fri fod." Sådan en udmelding kan skræmme ethvert barn fra vid og sans, det skete også for mig. Men frygten blev snart vendt til nysgerrighed. Jeg kunne sidde i timevis og kigge på billeder af Else i familiealbummet, alt imens min mormor fortalte om Else, den moster jeg aldrig kom til at kende, da hun døde ni år, før jeg blev født. Især er der en episode, min mormor har fortalt mig om, der vakte min nysgerrighed, fordi den på en måde virkede spændende og samtidig skræmmende.

Mormor fortalte, at hun to uger før Elses død havde været i København for at besøge hende, her virkede Else sorgløs og glad, og hun så frem til, at hun skulle begynde på en ny uddannelse som fod-terapeut i begyndelsen af 1947. Tankeløs som Else kunne være, så tænkte hun sig ikke om, da hun fortalte sin mor en hemmelighed, som ikke måtte komme frem. Else havde kort før sin død mødt en grosserer, der gjorde det muligt for hende at tjene ekstra ved siden af sit arbejde som syerske, og hun havde ikke kunnet dy sig for at fortælle sin mor om hemmeligheden.

– Jeg skal sælge stofprøver af kjolestof for en grosserer.

– Stofprøver? Er det lovligt Else?

– Men hvad ulovligt kunne der være i at vise vareprøver frem i forretninger?

– Hvor har grossereren de 30 stofruller fra?

Det spørgsmål gled Else af på.

Mine bedsteforældre var uldhandlere, så de vidste godt, hvad denne lille dialog mellem mor og datter kunne betyde, hvis de for-

talte det til politiet, for der var flere korrupte politifolk efter krigen. Derfor ventede de et døgn med at møde op på politistationen og fortælle, hvad de vidste.

Jeg er overbevist om, at min mormor kendte navnet på grosseren, men hun turde ikke fortælle det, efter at hun havde set, hvad der var sket med Else. Når jeg er så overbevist om det, så skyldes det den kendsgerning, at min mormor gav mig flere navne på personer og firmaer, som hun ikke ville uddybe noget om på det tidspunkt. Når jeg spurgte ind til disse personer og firmaer, så svarede hun med fast stemme: "Når tiden kommer, vil du finde svar." Samtidig med, at stemmen var fast, var der tårer i hendes øjne.

Det var svært at acceptere, at der kun fandtes 1 side i Rigsarkivet om Elses sag. Og jeg kunne ikke spørge min elskede mormor til råds, da hun døde i 1994. Pludselig huskede jeg et løfte, jeg gav, da jeg kun var en ung pige på 17 år, som var parat til at kæmpe med alt, hvad jeg havde lært, for at finde sandheden til min mormor.

Jeg delte ikke mine tanker med familien i starten, fordi Elses død altid har ligget som en tung sky over familien. I stedet gjorde jeg mig mange overvejelser om, hvorvidt jeg kunne leve med, at familien i generationer skulle leve videre med uvisheden om, hvad der var sket med Else, blot fordi jeg ikke ville tage kampen op for at finde sandheden. Kunne jeg holde mine følelser ude og finde den professionelle journalist frem, når det kom til at gøre ondt?

Efter lange overvejelser var jeg ikke i tvivl om, at denne sag betød alt for meget for min familie til, at jeg kunne svinge mit løfte om at finde sandheden, så jeg besluttede mig for at fortsætte min eftersøgning.

Det var utroligt svært og frustrerende og bestemt heller ikke let følelsesmæssigt. Jeg blev flere gange mødt med den let hånlige bemærkning: "Hvad vil du dog med sådan en gammel sag, den kan ingen da have interesse i." Jeg må tilstå, at jeg blev vred og såret over bemærkningerne, som sikkert blot var et udslag af tankeløshed og måske en snert af dovenskab.

Vi skal frem til marts 2011, før Elses sag endelig dukkede op. Svend Ahrensbach fra Rigsarkivet ringede og fortalte, at Elses sags-

mappe var dukket op, da han var i gang med at rydde op i arkiverne. Ved en beklagelig fejl var sagen blevet arkiveret forkert.

– Godt, du var så stædig og blev ved med at minde os om sagen. Mange pårørende havde nok opgivet for længe siden, sagde Svend Ahrensbach.

Arkiveringsfejlen i Elses sag gjorde siden, at Rigsarkivet blev opmærksom på, at det var nødvendigt at oprette et nyt arkiv. Et arkiv for efterforskningsager – afsluttede sager, inklusive dødfundne – hvor dødsårsagen ikke var opklaret på tidspunktet for arkivering.

Her kom næste overraskelse, da jeg åbnede Elses sag og kunne konstatere, at politiet havde afsluttet sagen efter blot ti ugers efterforskning. Og overraskelsen blev ikke mindre af, hvor lidt den fyldte; kun cirka fire cm i højden. Det kom virkelig bag på mig. De fire cm viste sig at svare til 53 skrevne politirapporter, en obduktionsrapport, to fotos af Else efter obduktionen, polititekniske rapporter, rids over hendes lejlighed, tre fotos fra Elses lejlighed, skriftprøver fra Poul Gantzler og hans familie samt Poul Gantzlers to elskerinder Carla Andersen og Anna Henriksen.

Inden vi går videre, så lad os lige lære Else Langkjær at kende. Hvem var min moster Else? Hun blev født den 13. juni 1923 i Svenstrup ved Aalborg som datter af uldhandler Knud Langkjær og hans hustru Ellen. Else var den ældste af en søskendeflok på otte – seks piger og to drenge. De første år boede de i Store Arden. Hendes far var oprindelig møllersvend og havde sin egen rigtige vindmølle, men da de nye motoriserede møller kom til i 1930, blev Knuds mølle udkonkurreret, og derfor flyttede familien til Asnæs, en stationsby i Odsherred.

Da møllens drift blev indstillet omkring 1935, var Knud og Ellen begyndt som selvstændige uldhandlere. Al transport foregik på cykel, selv om de havde kunder så langt væk som for eksempel Odden, Nykøbing Sjælland og Kalundborg. Hvis de skulle langt, havde de cyklerne med i toget. Knud og Ellen solgte altid deres varer til en rimelig pris. Til mænd var det specielt uldent undertøj, som blev købt i Ikast. Kvinderne vidste godt, hvilke varer de ville have. Så hver aften telefonerede Knud til uldhandler Gammelgård i Holbæk og afgav sin or-

*Uldhandler Knud Langkjær
- far til Else.*

*Uldhandler Ellen Langkjær
- mor til Else.*

dre. Varerne blev sendt til Asnæs Station samme aften og var fremme næste morgen. For Knud var det vigtigt, at det var de rigtige varer, som han havde bestilt, som han også modtog. Skete det ikke, blev han hysterisk og talte med store bogstaver, men han blev nu god igen, når han fandt ud af, at Gammelgård i en god mening havde sendt noget andet som erstatning for det, han ikke havde på lager. Og kunderne, de klagede aldrig, for de vidste, at Knud havde kæmpet for, at de kunne få de rette varer.

Else kom ud at tjene tæt på sit barndomshjem, da hun fyldte 14 år, og som 16-årig var hun blevet ansat som ung pige i huset hos skibsfamilien Tuxen, der boede i et sommerhus ved Rørvig. På et tidspunkt var familien Tuxen flyttet til Klampenborg, og Else var blevet glad, da hun havde fået lov til at følge med og havde fået ansættelse som stuepige. Skiftet havde betydet, at hun fik lidt mere i løn, og de ekstra penge havde hun brugt til at besøge familien i Asnæs, når hun havde haft hjemme.

En uddannelse havde altid stået højt på Elles ønskeseddel, men for at kunne indfri det ønske, måtte hun tjene penge. Da hun var fyldt 21, blev hun ansat som syerske på strømpefabrikken A/S Ravnholms

Poul Gantzler.

Else Langkjær.

i Kongens Lyngby. Kort efter ansættelsen var firmaet flyttet til Borgergade i det indre København, og det passede Else godt, for hun boede allerede i København. Lønnen løb op i omkring 80 kr. om ugen, og fra slutningen af august 1944 til slutningen af marts 1945 var hun blevet uddannet syerske.

Da hun mødte sit livs kærlighed, Poul Gantzler, ændredes hendes liv for altid. Den 28-årige Poul var ikke tilfreds med, at hun var i gang med en uddannelse til sygeplejerske. Han mente, hun tjente for lidt og igen burde begynde at arbejde som syerske, for det gav flere penge. Forblændet som Else var, så gav hun efter for Pouls ønske og begyndte at arbejde som syerske, dels havde hun kunder, der kom hjem til hende, og dels havde hun i perioder opgaver for forretninger, fordi hun var en dygtig syerske.

Det var lidt af det, jeg vidste om Elles liv, da jeg skulle i gang med at kigge på kassen fra Rigsarkivet.

Første gang, jeg sad med arkivkassen, kiggede jeg længe på omslaget. Det var, som om jeg skulle overvinde mig selv, for jeg følte, at jeg trådte ind i et meget personligt rum – Elles liv og død. Hvilke hemmeligheder ville jeg opdage? Havde Else levet et liv, som familien ikke havde vidst noget om? Havde Else været indblandet i noget ulovligt?

Jeg tog en dyb indånding og åbnede arkivkassen, og en gammel støvet lugt fyldte mine næsebor, så jeg nøs igen og igen. Sammen med støvet kunne jeg lugte en meget gammel cigaretlugt. Lukkede jeg øjnene, kunne jeg tydeligt se for mig, hvordan betjentene havde siddet og røget, mens de arbejdede. Det føltes kvalmende, at en lugt fortsat kunne hænge i papirerne så mange år efter.

Det første, der slog mig, da jeg åbnede sagen, var, hvor utroligt rodet det så ud. Papirerne var blandet sammen, så jeg begyndte med at sortere indholdet ud fra overskrifterne. Dernæst åbnede jeg den første mappe med fotos. Det var som at få et slag i hovedet, for det var fotos, der var taget af Else, kort efter hun var blevet obduceret. Selvom jeg har set døde mennesker, da jeg som ung arbejdede på et hospital, og det ikke burde forskrække mig, var jeg uforberedt på det syn, der mødte mig, og jeg har aldrig i mit liv fået lukket en mappe så hurtigt. Så kom vreden og kampånden frem i mig – min indre stemme sagde, at nu havde jeg endelig mulighed for at finde sandheden, så jeg måtte gribe den, ellers ville jeg fortryde det. Jeg traf en hurtig beslutning og kopierede alt materialet uden at læse det, lagde det i en mappe og tog hjem for at sunde mig. Da jeg kom hjem, lagde jeg mappen på sofa-bordet. Jeg kredsede flere gange rundt om bordet, men hver gang, jeg ville røre ved sagen, var det, som om jeg brændte fingrene. Jeg så Elses forslåede ansigt og let åbne øjne, der stirrede på mig. Efter et par timer satte jeg mig i min bløde lænestol med et glas og en god flaske rødvin inden for rækkevidde, og så åbnede jeg sagen.

Selv om det ville blive hårdt, valgte jeg at begynde med obduktionsbillederne og obduktionsrapporten for at danne mig et indtryk af, hvad retsmedicinerne havde fundet ud af. Desværre sagde Rigspolitiet nej til at vise fotos af Elses forslåede ansigt og krop med begrundelsen om, at der var to nulevende søskende til Else – min mor og min anden moster. Begge havde givet tilsagn om, at det var i orden, at billederne blev vist, da de også var interesserede i at se dem.

Desværre er reglerne meget firkantede, og det betyder, at vi som familie faktisk ikke ved, om det er Else, som er begravet i Asnæs. Min mor og moster har – uafhængigt af hinanden – fortalt, at den kvinde, de så i kisten, inden de begravede Else, var gråhåret.

Det stemmer ikke overens med, at Else var mørkhåret. Selvfølgelig kan de huske forkert, for de var kun otte og ti år, da Else blev begravet. Men det er tankevækkende, at de, så mange år efter, stadig kan huske, hvordan kvinden i kisten så ud. Som familie har vi brug for at få vished om, hvem det er, der ligger begravet i Asnæs.

Familiegravstedet er bevaret, og da det til stadighed minder os om tragedien, som ramte familien, er det ikke rimeligt, at vi skal leve med uvisheden om, hvem der ligger i Elses kiste på grund af strikse regler i det offentlige system.

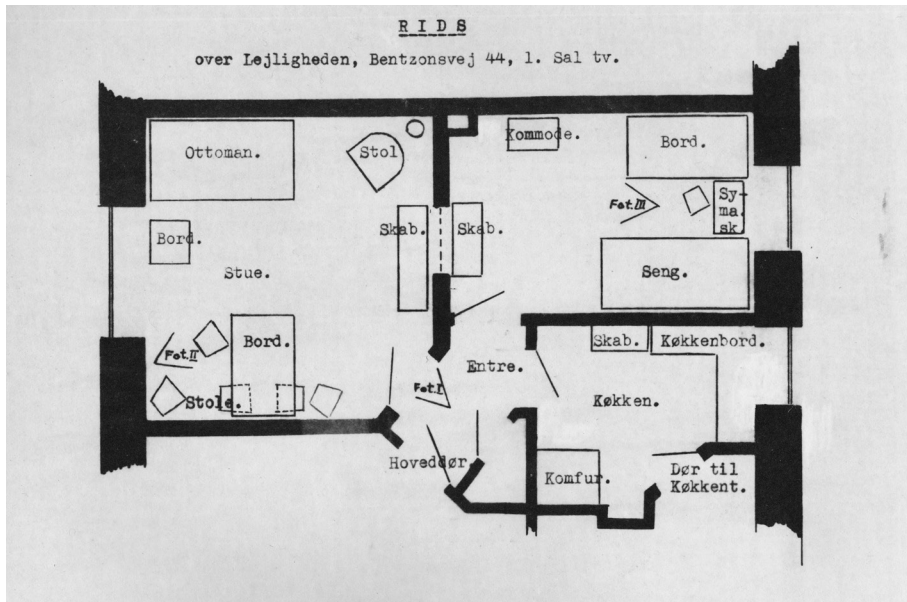
Jeg vil ikke her gennemgå selve sagen, da jeg har skrevet bøgerne "Mordet på Moster & Dobbeltmordet på Peter Bangs Vej" og "Mordet på Moster – Sagen genoptaget", hvor jeg grundigt gennemgår Elses sag. Grunden er, at Elses sag ikke direkte er knyttet til bedrageriet, som er grundlaget for denne bog.

Jeg vil nøjes med at beskrive, hvad der skete med Else.

Hun blev fundet gennemtævet i sin lejlighed på Frederiksberg i 1946. Den 24. september det år bryder politiet døren op til den 23-årige syerske Else Kristine Sørensen Langkjærs lejlighed og finder hende dybt bevidstløs på det let klæbende, nyferniserede gulv i stuen. Hun dør samme aften af de voldsomme hovedlæsioner uden på noget tidspunkt at være kommet til bevidsthed. Politiet sigtede efterfølgende Elses forlovede, Poul Gantzler, for overfaldet. Han var sigtet et par måneder, men gik fri, da to af hans andre intime bekendtskaber, Carla Andersen og Anna Henriksen, gav ham et alibi.

Min familie vidste godt, at han var sigtet, men fik aldrig at vide, at Frederiksberg Politi frafaldt sigtelsen på grund af manglende bevis, og at efterforskningen blev indstillet blot 10 uger efter hendes død, hvor sagen blev lukket som selvmord.

Da jeg sad med Elses sag, gik det op for mig, at Elses sag havde mange lighedspunkter med dobbeltmordet på Peter Bangs Vej i 1948. Mine nye observationer gjorde, at jeg fik adgang til 42 kasser arkivmateriale på Rigsarkivet. Da jeg skulle gennemlæse materialet om dobbeltmordet på Peter Bangs Vej, slog det mig i endnu højere grad, hvor rodet og ustruktureret materialet var, i forhold til det jeg havde set i Elses sag. Jeg har aldrig set noget lignende. Mange af de 42 kas-

Tegning, hvor Else Langkjær bliver fundet langs skænken. Læg mærke til at politiet har glemt at indtegne wc, og skænken kalder de et skab.

ser bar præg af, at ting var taget ud af sagen, var lagt tilbage, men ikke nødvendigvis det rigtige sted. Det betød, at jeg kunne sidde med en politirapport, hvor der manglede sider, og jeg vidste ikke, om de pågældende sider var fjernet med vilje eller på grund af sløset arbejde, og det var frustrerende at tænke på, at de manglende sider kunne indeholde de vigtige informationer, som havde betydning for opklaringen af drabene.

42 arkivkasser er meget for en sag, men undervejs i gennemlæsningen stødte jeg på mange dokumenter, hvor der var flere kopier af samme dokument. Man har højst sandsynligt skrevet politirapporten på skrivemaskine med gennemslagspapir – dengang havde man ikke en fotokopimaskine, der kunne klare arbejdet. Det undrede mig tit, hvorfor ingen havde gjort sig den ulejlighed at fjerne de mange overflødige kopier. I dokumenterne gjorde jeg helt nye opdagelser, som end ikke politiet havde lagt mærke til. Jeg har ikke tal på, hvor mange timer jeg har siddet på Statsbiblioteket (i dag Det Kgl. Bibliotek - Aarhus) i Aarhus i et aflåst rum og læst det udlånte materiale fra Rigsar-

kivet. Da det første år var gået, holdt jeg op med at tælle. I det stille lokale studerede jeg gamle politirapporter og gravede mig igennem artikel efter artikel, der havde haft direkte eller indirekte berøring med sagerne, ligesom jeg talte med utallige fagpersoner. For mig har det været vigtigt at undersøge hvert eneste spor, der kunne føre til en opklaring af sagen om min mosters død.

Da jeg læste politirapporterne til de to sager, sad jeg ikke og søgte efter en gerningsmand, men jeg søgte svar på, hvad der var sket i 1946 og 1948. Det, der greb mig, var, hvordan politiet havde foretaget afhøringerne, hvor de havde lagt deres fokus, og hvilke svar de havde fået. Jeg studerede alle store som små detaljer, og hver gang der var noget, som fangede min interesse, skrev jeg det ned, for senere at undersøge, om det, der havde fanget min interesse, også var relevant for begge sager. Et eksempel kunne være dengang, Bentzonsvej 40 Frederiksberg dukkede op i begge sager. Elses nabo frk. Hegelsø, som arbejdede som sygeplejerske på Tuberkulosestationen, var blevet afhørt i dobbeltmordet på Peter Bangs Vej i 1948 i forbindelse med, at hun kendte spåkonen Gudney Westfjord. Spåkonen blev aldrig afhørt om sit kendskab til Else, på trods af at hun var kunde hos Gudney Westfjord, ligesom fru Jacobsen, der blev dræbt på Peter Bangs Vej i 1948. Dermed forspildte politiet muligheden for at få nogle vigtige oplysninger fra frk. Hegelsø, da hun kendte både Else og fru Westfjord.

Lige omkring halvandet år efter Else Langkjærs mystiske dødsfald skete der et nyt bestialsk overfald på Frederiksberg. Overfaldet på Vilhelm og Inger Margrethe Jacobsen fandt sted den 19. februar 1948. Det blev anmeldt til Frederiksberg Politi om morgenen den 20. februar 1948. På det tidspunkt havde Vilhelm og Inger Margrethe Jacobsen været døde i cirka 12 timer. Drabssagen om ægteparret hr. og fru Jakobsen er uden tvivl den kriminalsag, der gennem årene har fået mest omtale, og den er blevet til Danmarks største mordgåde. En mere detaljeret beskrivelse af ægteparret Jacobsen og dobbeltmordet på Peter Bangs Vej kan du læse om senere i bogen. Dog vil jeg allerede nu afsløre nogle fællestræk:

- Forbindelse til tøjbranchen – ganske vist på hvert sit plan.
- Salg af klædestof af kamgarnsuld.
- Kæmpede den samme kamp; nemlig at skaffe klædestof til deres respektive virksomheder. Else Langkjær havde indrettet sin egen lille systue i sin lejlighed et par måneder før, hun døde.
- Vilhelm Jacobsen kæmpede for at skaffe klædestof til firmaet Carl Holten A/S, hvor han var ansat som kontorchef.
- Forbindelse til Sverige.
- Hotel Terminus.
- Flere af politiets efterforskere var indblandet i begge mordsager.

Andre fællestræk mellem de to sager:

- Der blev fjernet ledning fra både Elses lejlighed og Vilhelm og Inger Margrethes.
- Væltet lampe i nærheden af ofret.
- Der blev hørt kraftige bump, som fik lysekronerne til at ryste hos underboen.
- Gerningsmanden tilbragte mange timer på gerningsstedet, hvor han blandt andet var omhyggelig med at slette sporene.
- Gerningsmanden havde lagt noget personligt på et iøjnefaldende sted. Hos Else Langkjær var det et pessar, hos Inger Margrethe Jacobsen en stifttand.
- Gerningsmanden havde haft fat i dynerne på gerningsstedet.
- Gerningsmanden efterlod ingen fingeraftryk.
- Alle tre obduktioner konkluderede, at der var tale om stump vold, med døden til følge.

Ud fra det min mormor havde fortalt mig som ung, og det jeg kunne læse i Elses sag og sagen om dobbeltmordet på Peter Bangs Vej, så var jeg ikke i tvivl om, hvor jeg skulle lægge mit fokus. Jeg var overbevist om, at jeg kunne få mange af svarene, hvis jeg begyndte at granske handel med uld efter krigen.

Jeg vidste fra min mormor, at der dengang var krig mellem uldhandlerne og dem i tekstilbranchen, fordi uldhandlerne på deres ture

rundt i landet tog imod ordrer fra kunderne, der ikke kun bestod af uldvarer. Det skete jævnlige, at uldhandleren blev bedt om at skaffe varer, der ikke var fremstillet af uld. Det skabte vrede hos tekstilbranchen, fordi de mente, at den ulovlige omførsel af varer gjorde, at uldhandlerne tog brødet fra dem.

Mine bedsteforældre var ikke i tvivl om, at der lå noget ulovligt bag den grosserer, som Else havde mødt. 30 ruller kjolestof, som var lavet af kamgarnsuld, var ikke noget, som man "bare" lige fik fingrene i. Som uldhandlere vidste de godt, at der i de 30 ruller klædestof lå gemt mange penge, især hvis de blev solgt på det sorte marked.

Jeg vidste, at hvis jeg kunne finde frem til den grosserer, som Else fik kontakt med kort før sin død, så kunne det måske hjælpe mig videre i min efterforskning. Det eneste, jeg vidste om manden, var, at han var omkring 40-45 år og var blevet efterlyst i aviserne uden at melde sig, hvilket kunne tyde på, han havde noget at skjule.

Der er nogle indicier, der taler for, at det kunne være en svensk forretningsmand. Fordi Else dagen før sin død ringede til noteringen for at finde ud af, hvornår et bestemt postfly fra Sverige var landet natten til mandag den 23. september 1946. Hendes økonomi havde det skidt, og hun har næppe haft råd til den luksus at ringe til Sverige blot for at snakke med sin bror Søren, som hun var uvenner med, fordi hun havde anklaget ham for at stjæle penge fra hende, da han boede til leje hos hende. Så vi kan vist godt udelukke, at det var ham, hun ventede post fra.

Til gengæld var der to navne og et firma, som min mormor gav mig. Mogens Anton Hansen var venner med Else og havde arbejdet sammen med hende i modstandsbevægelsen under 2. verdenskrig. Han arbejdede for firmaet Gammeltoft Schougaard. Og så var der Poul Christensen, ansat hos Ludvig H. Liljeberg, som også var personligt venner med Else.

Da jeg læste sagen fra dobbeltmordet på Peter Bangs Vej, gik det op for mig, at disse to personer og deres firmaer var del af en stor uldhandel, der blev indledt i 1946 mellem en svensk forretningsmand, August Schmitz junior, og 13 danske fabrikanter, hvor Gammeltoft Schougaard og Ludvig H. Liljeberg var to af dem.

En svensk forretningsmand, yes, tænkte jeg, og min nysgerrighed var vakt for alvor. Jeg var ikke i tvivl om, at August Schmitz var manden, der havde noget at skjule. Slet ikke efter at jeg havde søgt ham på svensk Google.se, for det viste sig, at han var dømt for bedrageri over for staten i Sverige, hvor han havde blandet cellulid i den rene uld og forfalsket dele af fakturaerne. Sagen kom til at vare fra 1940 til 1947. Det betød, at sagen ikke var afsluttet, da han indgik en millionhandel med Danmark i foråret 1946.

Det viste sig også hurtigt, at der kun findes meget lidt på nettet om August Schmitz junior, men der er masser af sider om hans far, August Schmitz senior, sågar er der skrevet bøger om manden, som blev kaldt uldbaronen, fordi han havde den største uldfabrik i Sverige på den tid. Tankevækkende, for hvorfor findes der ikke mere materiale om Schmitz junior?

Et delvist svar fik jeg, da jeg som det første fandt ud af, at sønnens firma Richard Schmitz Handels AB rent faktisk ikke eksisterede på papiret, da Schmitz junior indgik den første handel med de danske fabrikker.

Historien kan nu endelig fortælles: Om skuffeselskabet, der skulle holde selskabets værdier kunstigt i vejret. Om maskiner, der blev købt og leaset frem og tilbage. Om ren uld, der på mystisk vis forvandlede sig til uren uld, indblandet cellulid fra Malmø Yllefabrik AB, og som blev leveret til Statens hærenheder.

Magtmennesket, der styrede forretningen med fast og ubarmhertig hånd, var August Schmitz junior, godt hjulpet af hans sekretær Anne Marie Eklundh og disponent Hans Wollert.

Fortællingen om August Schmitz og dobbeltmordet på Peter Bangs Vej er historien om magtbegær og storhedsvanvid. Om manipulationer og løgne så fantastiske, at bankdirektører, bestyrelser og revisorer på stribe blev fanget ind af dem. Om de menneskelige omkostninger ved bedraget og om det ansvar, den enkelte havde for at sige til og sige fra.

Min egen interesse for August Schmitz junior og Malmø Yllefabrik AB blev vakt, da jeg fik tildelt aktindsigt, og jeg sad og kunne læse 42 kasser om dobbeltmordet på Peter Bangs Vej.

I den forbindelse blev jeg opmærksom på, at der havde foregået mange lyssky ting, som indtil nu aldrig er kommet frem i lyset. Én mand, August Schmitz, har formået at gå under radaren og skjule sandheden om, hvorfor han indledte et samarbejde med 13 danske tekstilfabrikanter i 1946. Ingen havde forestillet sig, at denne pæne mand, der var konsul og forretningsmand, kunne være så udspekuleret, at han havde kopieret sit omfangsrige bedrageri fra Sverige, velvidende at han kunne blive opdaget. Hans talegaver var så overbevisende, at hvis nogen stillede spørgsmål til hans arbejde, så blev han ikke vred og irriteret. I stedet gav han altid udtryk for, at han godt forstod kundens frustration; og meddelte, personligt ville han gøre alt for at løse deres problemer.

Jeg blev drevet af en nysgerrighed efter at lære denne August Schmitz junior at kende. Hvad har han betydet for dobbeltmordet på Peter Bangs Vej og mordet på min moster Else Langkjær? Hvor meget kunne jeg finde ud af om ham og hans liv, velvidende at de fleste fra dengang var døde og derfor ikke kunne fortælle noget. Samtidig var der usikkerheden om, hvor mange af hans firmaregnskaber, der var bevaret, og hvor meget han rent faktisk havde afleveret til Bolagsverket i Sverige. Det var spændende ikke at vide, om jeg var så heldig, at der ikke var andre, der havde ridset i lakken på August Schmitz' polerede omdømme, før jeg gik i gang. Var der andre personer, der var blevet drevet af den samme nysgerrighed som jeg? Det var der heldigvis ikke. Mange, jeg snakkede med i Sverige og især i Malmø, kunne fortælle om den store uldbaron August Schmitz, der var far til August Schmitz junior. Ham kendte de skam godt, fordi han havde drevet Malmøs største uldfabrik Malmø Yllefabrik AB. Han havde været med til at bygge Sydsvenska Kraft AB og siddet i bestyrelsen for Malmøs mest fremtrædende industrivirksomheder og banker. Han havde haft aktier i flere af de andre uldfirmaer.

Jeg besluttede at følge sporet på August Schmitz junior. Hver gang jeg fandt en ny oplysning, blev jeg begejstret og overbevist om, at der her var en brik mere til et intrigant puslespil. Nogle af sporene førte mig ud på et nyt spor, andre gange endte det blindt, fordi der ikke var dokumentation bag det, jeg fandt.

Jeg har pløjet mig igennem mange regnskaber og har slidt med at forstå principperne for regnskabsaflæggelsen, og jeg har fundet ud af, hvor eminent dygtigt svindelen var blevet indarbejdet.

Jeg har kun haft én person, jeg har delt oplysningerne med, nemlig vicepolitikommisær Kim V. Wammen Bellahøj Politi. Han har været konsulent på mine andre bøger og har været en vigtig sparringspartner. Han har ikke set de dokumenter, jeg har siddet med, men jeg har kunnet tale med ham om, hvordan politiet tænker, når de undersøger økonomisk kriminalitet. Hvordan jeg kunne gribe tingene an, og i hvilken rækkefølge. Bedraget har været så gennemtænkt, at det undertiden har været vanskeligt ikke selv at blive forført af oplysninger, som andre har godtaget som rigtige, og som også så indlysende rigtige ud, men som viste sig at udspringe af manipulation.

Gang på gang er jeg blevet overrasket over, hvor vanskeligt det er at nå til bunds i et univers gennemsyret af bedrag.

Historien er reelt uden ende; der vil fortsat kunne føjes nye vinkler til, og andre vil kunne fortælle og fremlægge detaljer, jeg ikke har haft mulighed for at finde frem til.

Dokumentationen i bogen stammer fra de interviews, jeg har fra et righoldigt materiale, som jeg har fået stillet til rådighed fra Bolagsverket i Sverige, Det Kgl. Bibliotek i Stockholm, Rigsarkivet i Sverige, aviser og hjemmesider og sågar et nært familiemedlem til August Schmitz junior.

Jeg har arbejdet med researchen til denne bog i perioden 2013-2018, hvor jeg har været gået i stå flere gange, fordi researchen har ført mig på vildveje mange gange undervejs.

Der har været så mange tråde, der var viklet ind i hinanden på kryds og tværs, så det næsten føltes uoverskueligt at sætte dem sammen til et helt puslespil – og i sidste ende denne bog.

Pludselig gik det op for mig, at uanset hvordan jeg lagde puslespillet, så ville der for altid mangle brikker i sagen. Det skyldes, at August Schmitz junior har været så dygtig til at slette sine spor af bedrageriet, at man aldrig vil kunne fortælle den fulde sandhed om hans bedrageri. Uanset hvor længe man leder, så vil der være oplysninger, som er fjernet fra sagen, bevidst eller ved en fejl.

August Schmitz' bedrageri er en kompleks sag, som har været svært at beskrive, da det handler om regnskabsmanipulation. Derfor vil der være steder i bogen, hvor man som læser måske bliver præsenteret for detaljer, der kan være svære at forstå. Det er jeg bevidst om, men jeg har efter mange overvejelser besluttet, at de skulle med alligevel.

Bogen indeholder således mange oplysninger, der ikke tidligere har været kendt. Det har ligeledes været vigtigt for mig, at læseren kan følge både opbygningen af svindelen og det accelererende spil imellem personerne – det ville ikke have været muligt med en kortere gennemgang og sammenfatning.

Når jeg kommer med konklusioner, så er det mine egne, der bygger på de fakta, jeg har kunnet finde i sagen.

Historien er derfor et billede på, hvor svært det kan være for politiet og domstolene, men også for medierne, at finde frem til sandheden. Nogle forhold er gennem tiden beskrevet dækkende, andre forhold er ingen kommet i nærheden af at gennemskue, og man har næppe anet, hvor meget man ramte ved siden af.